

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN ...

:: Izhaja vsak petek dopoldno. ::
Naslov: TRST - TRIESTE
CASELLA CENTRO 37
:: ali pa: Via Imbriani 9/III. ::
—oO—
Izdaja: Konsorcijsko MALEGA LISTA

Stano: ena številka 25
... Ena leto ...
Izvor: IZVIR (D)
AN
Lojze Berč.

Mali koledar.

Petek, 12. novembra: Livin; Kunibert.
— Sobota, 13.: Stanislav Kostka; Didak.
— Nedelja, 14.: Jozafat Kunčević. — Ponedeljek, 15.: Leopold (Levko); Jedert. — Torek, 16.: Otmar, Edmund. — Sreda, 17.: Gregorij Čudodelnik; Viktorija. — Četrtek, 18.: Odon; Evgenij; Hilda.

MALE NOVICE

Trgovcem.

Ljudska pratika izide v najkrajšem času. Vsi razprodajalci naj jo takoj naroče pri »Upravi Malega lista, Trst, Casella centro 37«. Prodajala se bo nadrobno po 2 liri; razprodajalci dobe primeren popust.

Volitve na Grškem.

Pri volitvah 7. t. m. je zmagala republikanska stranka s 65% glasov. Monarhisti (pristaši kralja) so dobili samo 20% glasov, ostanek pa razne stranke. Volitve pomenijo zmago starega lisjaka Venizelosa, ki utegne postati zopet po dolgem času minister za zunanje reči. Ministrski predsednik bo menda Kafandaris.

Beneševi načrti.

Iz Prage poročajo, da se čehoslovaški tisk z navdušenjem bavi z novim načrtom zunanjega ministra Beneša za gospodarsko zvezo med Čehoslovaško in Jugoslavijo, ki bi spopolnila že obstoječo politično zvezo med obema državama. Znano je, da se Beneš zavzema za ustanovitev velike slovanske federacije podonavske države.

Viljem bi rad nazaj.

Bivši cesar živi na Nizozemskem, kjer se mu čisto dobro godi, samo cesar ni več. Toda samotarstva se je že naveličal in rad bi zopet domov v Nemčijo. Temu pa ugovarjajo zlasti Francozi, ki se boje, da ne bi Nemci počasi Viljema spet spravili na noge, kar bi povzročilo novo vojno nevarnost. Tudi nemška vlada gotovo ne bo dovolila, da bi se Viljem povrnil in spet pričel rovariti.

Mučeništvo v Mehiki.

Vladna cenzura v Mehiki strogo zabrani vsa poročila o krutem preganjanju kristjanov v Mehiki. Vendar pa se skrivaj pretihotapijo čez mejo pisma, v katerih se poroča, kako je resnično stanje v Mehiki. Neko tako pismo, ki ga je pisala popolnoma verodostojna oseba, se med drugim glasi: Samo v naši župniji je bilo pobitih na krvočen način okrog 100 vernikov. Eden tukajšnjih vladnih ljudi, propal človek, je najel nekaj ropalje, katerim je naročil, da gredo v cerkev ter iz cerkve streljajo na vojaški avtomobil, ki se bo pripeljal mimo. Ti so res to naredili in zbežali. Bilo je to zvečer. Vojaški poveljnik je nato poslal četo vojaštva v cerkev s poveljem, naj takoj na licu mesta kaznujejo ljudstvo. Vojaki so prišli v cerkev, se postavili v vrsto, ugasnili luč ter streljali v ljudstvo. V cerkvi je nastala grozna zmeda, jok in stok, toda krogel niso prenehale. Nekaj ljudi je zbežalo na cesto, kjer so jih ustavile vojaške straže in kratkoma ustrelile. V cerkvi je obležalo okoli približno 100 ljudi, moških in ženskih, otrok in odraslih. Drugi so celo noč bili zaprti v cerkvi, kjer so prepevali verske pesmi. — Tako pismo. Mehikanski katoličani delajo bridko pokoro, ker se niso prav nič brigali za javno življenje, ob volitvah so pustili, da so bili izvoljeni sami socialisti in komunisti, ki se zdaj naslanjajo nad prelivanjem krvi. Katoliških časopisov ni bilo skoro nič, pač pa so katoličani pridno naročali protiversko časopisje ter s tem sami zredili gada na svojih prsih.

Sličica iz največjega mesta

Delovanje londonske policije

«Scotland Yards». Ta beseda pomeni toliko kot londonsko policijsko ravnanje. Londona policija slovi kot najvzornjša na vsem svetu. Tako vladnega, prijaznega, pestrežljivega policaja ne dobiš nikjer kot samo v Londonu. Njih število znaša 20.000, v štiristopih bi ta armada korakala mimo tebe poldrugo uro.

Na Scotland Yardu se nikoli ne prikaže pismonoša, pač pa glavna pošta vsak dan odpremi dva polna poštna voza poštinih pošiljk naravnost tja. Tisoče in tisoče ljudi vsak dan pošilja pisma policiji. Namišljeni detektivi pošiljajo svoja mišljenja o kakem zločincu, tiralci itd., potem pišejo razni norci, ki so odkrili zarote proti državi, anonimna pisma prihajajo, ki navajajo podatke h kakemu umoru, žene ovajajo pobegle može itd.

Dva voza plev vsak dan, koliko je zrnja v njih? Toda prebrati morajo vsako stvar in zabeležiti, celo anonimna pisma se ne zavrnejo. Izkušnja uči, da se ravno v takih pismih dostikrat nahajajo informacije neprecenljive vrednosti.

Pošto sortira poseben oddelček ter nato odda raznim departementom. Sam predsednik policije Sir Horwood prejme več sto pism na dan. Te najpivo odpre njegov tajnik, ta jih potem po vrednosti predloži predsedniku.

Posebni zavoj pism pa oddajo poglavarju detektivskega oddelka, to so pisma razposlanih tajnih policistov iz cele države, ki so pisana s tajno pisavo, znano samo njegovemu oddelku.

Slovenski delavski kongres.

V Trzinu je imelo krščansko delavstvo lepo uspel kongres delegatov. Predavali so prof. Aleš Ušeničnik, poslanca Kremžar in Gosar, bivši minister Gostinčar in drugi javni delavci.

Nemška propaganda.

Predsednik nemškega državnega zbora Loebe je v važnem političnem govoru o vprašanju Evrope in Nemčije dejal, da Francija noče razumeti, da noče velenemec ničesar drugega kot združiti Nemce z domovino, in sicer le take, ki se prostovoljno za to javijo. Nihče doma in na tujem ne more dvomiti, da se bo šest milijonov Nemcev v Avstriji obrnilo do Nemčije, čim bodo mogli sami določiti svojo usodo. Avstrija in Nemčija sta naravna celota krvi in zemlje, duševna enota običajev in jezika in duhovna enota kulture in usode. Umetno ustvarjena država Avstrija života in v strašnem procesu obubožanja in je pred nemogočo nalogo, rešiti se iz enega sanacijskega programa v drugega. Obnova Nemčije je edina nada Avstrije. Njena pridružitev je narodna pravica. Po Locarnu se je začela svetovna podoba v Evropi spreminjati. Čeprav avstrijsko vprašanje ni bilo tam na dnevnem redu, s tem se vedno ni spravljeno s poti. V Ameriki in Angliji postaja vedno bolj enotno naziranje, da je povratek k Nemčiji pravica Avstrijcev, ki bi se oprti edino na močan narod, mogli zopet posvetiti svojemu kulturnemu in duhovnemu življenju. Tako postaja združitev vseh Nemcev del problema panevropske ustave.

To je trta.

V Mariboru ima neki mizarški mojster ob svoji hiši starodavno trto, ki mu je letos dala 4000 lepo razvitih in popolnoma dozorelih grozdov.

Odkar je radio v splošni uporabi, se je število pism še zvišalo. Opis marsikaterega morilca so že poslali v svet potom radia in ta in oni poslušalec je videl tako osebo in piše o tem. Ta ga je videl na promenadi v Eastbournu, drugi v kakem prvovrstnem restavrantu v Londonu, oni zopet poroča, da je v Berwick-u igral golf, ali se sprehajal ob morju v Liverpoolu, ali pa ga je videl v ekspresnem vlaku te in te linije, tako da je bil zasledovani morilec hkratu na sto krajih.

Toda eden od vse te množice je pa morda le pravi, zato Scotland Yard ne more izbirati, pač pa so pol ure po prejemu takih pism vsa policijska oblastva navedenih mest o tem obveščena.

Anonimna pisma prihajajo dvojne vrste, taka od ljudi, ki radi reda stvar naznanijo, ne marajo pa nastopati kot priče, a zopet taka od skrivcev, ki denuncirajo svoje tovariše.

Mnogo je tudi takih piscev, katerim ni nič drugega mar, kot da bi njih ime »blestelo« v javnosti.

Pripeti se, da kak morilec tudi sam piše policijskemu prezidju. Neil Cream, notorični zastrupljavec žensk, si je osvojil to novo metodo, seveda z namenom, da s tem policiji meče pesek v oči. Nekaj časa je uspeval, niso ga mogli zaslediti, toda postal je predrzen. Scotland Yard je s pismi obsipaval in to mu je bilo usodno. Kmalu so ga prijeli in vrvi je bila zadržana okoli njegovega vratu.

Vzorna katoliška šola.

V poreski deželi stoji stari samostan Maria Laach (Marija ob jezeru). Prej so bili tam jezuiti, zdaj so benediktinci. Nemški katoličani, vedno prvi na delu, so sklenili ob tem jezeru v najlepši legi ustanoviti vzorno katoliško šolo pod vodstvom izbranih katoliških učiteljev. Ne samo verska šola, marveč najmodernejša šola naj bo to. Kakor se vidi iz načrta, bo šola neka gimnazija; latinščina se bo gojila kot jezik katoliške cerkve, pouk v nemškem jeziku in v zgodovini bo učil mladino poznati katoliško kulturo. Poleg pouka bo mladina delala v delavnici in na polju ali v vrtu. Mladina se bo temeljito poučevala tudi v godbi in umetnosti; veliko pomena se polaga na dramatične uprizoritve. Za fante se gradijo hišice; po 10 in 10 jih bo v eni hišici pod vodstvom hišnega očeta ali učiteljice-mamice za dekleta. Sredi te šolske vasi stoji cerkev, da vse služi veri. Mladina bo poleg šolskega pouka potovala, telovadila, plavala, veslala. Za načrt so se z veseljem zavzeli vsi nemški škofje in tudi prusko naučno ministrstvo! Z zgradbo se takoj prične in Nemci upajo po ti poti dobiti za narod in cerkev katoliško orientiranih ljudi.

Ne boš, Jaka!

Neki 19-leten fant je bil v Rimu zaprt radi tatvine. Ko je odsedel, so ga izpustili. Toda za zimo ni vedel kam pod streho, ali pa se mu ne ljubi delati. Šel je še tisti dan na policijo in povedal: Človeka sem ubil. Povedal je kako in kaj in zakaj. Šli so preiskavat in dognali, da fant laže. Mislil je poceni prezimiti v preiskovalnem zaporu. Pa so mu rekli: Ne boš, Jaka, jedel državnega kruha brez »zaslužnja«. Marš po svetu. Šel je — kaj je hotel drugega — in zdaj tuhta, kako bi si olajšal breme življenja.

JAKEC: Fakuč...?

MIHEC: ... Je fuč.

Francoz dovoljuje nemški pouk.

Poincaré, sedanjí vladni predsednik in vodja nacionalnega bloka v Franciji, je izdal naredbo, ki zopet uvaja nemški pouk v alzaških šolah. Pisal je namreč višjemu šolskemu svetu v Strassbourgu pismo, v katerem naglašava važnost nemškega pouka v ljudskih šolah Alzacije in Lorene. Poincaré izjavlja, da se je o potrebi uvedbe nemškega pouka uveril na svojem potovanju po teh dveh deželah. Francija nikakor ne namerava za nemariti alzaškega dialektja, ker pa je bil ta vsled petdesetletne vladne Nemcev v Alzaciji nadomeščen s književno nemščino, je tudi Francija pripravljena, da se ta poučuje sedaj v alzaških šolah. Poincaré zaključuje svoje pismo: »Doseči moramo, da bo znal dijak, ko zapusti ljudsko šolo, tudi pisati in govoriti v književni nemščini«.

Grške otročarije.

V Solunu je bila odkrita zarota, v katero je zapletenih kakih 300 grških častnikov, ki so pristaši monarhistične stranke, in ki so bili radi tega pred kratkem odpuščeni iz vojske. Kakor vse kaže so zarotniki nameravali s silo strmoglaviti Kondilisovo vladno. Grška policija, ki je izvedela za zaroto, je obkolila vilo, v kateri so bili častniki zbrani, ter jih je pozvala, naj se predajo. Vendar pa policija ni mela lahkega opravila, ker so se častniki postavili po robu. Streljanje je trajalo celo uro. Šele tedaj, ko sta policiji prihiteli na pomoč dve bateriji in so zarotniki spoznali, da se ni mogoče več upirati, so dvignili belo zastavo in se podali. Policija je vse aretirala.

Star možak.

126 let življenja je ukačal bosanski kmet Mat'o Fantič, doma v Kovbiču v Bosni. Visoka starost pa moža ni prav nič ovirala v njegovem delu. Še zadnji dan svojega življenja je šel v goro sekati les in je s pipo v ustih umrl na povratku. Imel je goste, trde lase, le malo posivele in še trdne zobe. Po telesu je bil daleč okoli poznan hrust in junak. Vzredil je številno družino. Govorili so o njem, da je neumrljiv.

V Celovcu

so imeli koroški kmetje velik demonstrativen shod proti slabim časom in zane-marjanju kmečkega stanu od strani vlade. Zbora so se udeležili kmetje raznih strank.

Za znižanje cen.

V Rimu bo 22. t. m. zborovanje višjega svetovništva za narodno gospodarstvo. Na prvi glavni seji bo govor o znižanju cen na debelo in na drobno. Da bi le res kaj znižali!

Ustavljene listi.

Iz razlogov javnega reda so bili ukinjeni sledeči tedniki: »La Fedeltà«, »Il Fontanese« in »Il Popolo di Fossano«.

Kako je s politiko

ITALIJA.

Po zadnjem atentatu na Mussolinija je zavrelo po vsem italijanskem časopisu. Vse je obsojalo atentat z najostrejšimi besedami. Vse vprek os se tudi oglašali svetovanci z idejami in nasveti, šimi besedami. Vse vprek so se tudi opozicija proti fašizmu popolnoma zatre in da se še bolje zavaruje življenje Benita Mussolinija.

Ko se je Mussolini dne 4. novembra vrnil v Rim, je bil z velikimi svečanostmi sprejet in so mu v odlikovanje poklonili rimski meč. Od vseh strani sveta so mu prišle čestitke, da je srečno ušel smrti.

Ob priliki atentata so se vršila po raznih krajih nasilja nekih elementov; a fašistovska stranka in vlada je vsa taka nasilja obsodila in prepovedala.

Ukrepi.

Dne 5. t. m. se je sestal ministrski svet, ki se je posvetoval o raznih ukrepih. V naslednjem so ti ukrepi naštet:

1.) Revidiranje vseh potnih listov za inozemstvo ter razveljavljanje počenši z 9. t. m. vseh že izstavljenih potnih listov. Izvzeti so le oni potni listi, ki so bili izstavljeni osebam, katere se trenutno nahajajo v inozemstvu.

2.) Določitev strogih kazni za vsakogar, ki bi nameraval odpotovati v inozemstvo brez podpisanega potnega lista, ali pa bi kateresikoli pomagal izvršiti tako dejanje. Obmejne straže imajo nalog, da se poslužijo orožja proti vsaki osebi, ki bi hotela prekorati državno mejo brez potnega lista.

3.) Ravnatelj ozir. glavni uredniki vseh dnevnikov in periodičnih glasil, ki nasprotujejo fašistovskemu režimu, se za nedoločen čas odstavijo.

4.) Razpust vseh strank, udruženj in organizacij, ki razvijajo režimu nasprotno delovanje.

5.) Uvedba policijske konfinacije (internacije) za one, ki so izvršili ali pa so kazali namen izvršiti dejanja, ki bi utegnili nasilno spremeniti socialni, gospodarski in državni red ter zmanjšati varnost ali pa ovirati delovanje državnih oblasti.

6.) Določitev strogih kazni za vsakogar, ki bi nosil neopravičeno znake ali krog režimskih organizacij.

7.) Uvedba službe za politično poizvedovanje pri vsaki legiji fašistovske milice.

Nova postava.

Na isti seji ministrskega sveta je bil odobren načrt nove kazenske postave za politične grehe. Postava določa:

Cl. 1.) Kdorkoli izvrši atentat na kralja ali regenta, se kaznuje s smrtjo. Enaka kazen doleti onega, ki bi izvršil atentat na kraljico, prestolonaslednika ali pa na vladnega načelnika prvega ministra.

Cl. 3.) Ako se dve ali več oseb dogovorijo za izvršitev kakšnega izmed našte-

tih zločinov, se kaznujejo samo radi takega dogovora z zaporom od 5 do 15 let. Glavni zamislec in organizatorji se kaznujejo z zaporom od 15 do 30 let. Kdorkoli javno ali potom tiska ščuva k navedenim zločinom ali pa jih celo zagovarja ter odobrava, se kaznuje z zaporom od 5 do 15 let.

Cl. 4.) Kdorkoli obnovi kako od oblasti razpuščeno društvo, organizacijo ali stranko, se kaznuje z zaporom od 3 do 10 let ter se mu za vedno odvzamejo pravice do javnih služb. Kdor bi pristopil k takemu društvu, k taki organizaciji ali stranki, se kaznuje samo radi pristopa z zaporom od 2 do 5 let ter se mu za vedno odvzamejo pravice do javnih služb. Takaka kazen doleti tudi tistega, ki bi na katerisikoli način širil propagando, programe in akcijske metode takih društev, organizacij in strank.

Cl. 5.) Državljan, ki bi v inozemstvo poročal ali pa tamkaj širil napačne, pretirane in tendenciozne vesti o notranjem položaju države, tako da bi zmanjšal kredit in prestiž države v inozemstvu, ali pa kakorsikoli razvijal državnim interesom škodljivo delovanje, se kaznuje z zaporom od 5 do 15 let ter se mu poleg tega za vedno odvzamejo pravice do javnih služb.

V primeru, da je tak državljani obsojen v kontumaciji, se mu odvzame državljanstvo ter zapleni celokupno imetje.

Cl. 6.) Vse navedene zločine sodijo posebna sodišča, sestavljena iz enega predsednika, ki se izbire izmed generalov kr. vojske, kr. mornarice, kr. aeronautike ali pa fašistovske milice, ki imajo čin konzula. Ustanovitev takih sodišč odredi vojni minister, ki jim določi število, sedež in sestavo.

Sodno postopanje za zgoraj navedene zločine se vrši po določbah vojaškega, kazenskega zakonika, ki se nanašajo na vojaško proceduro v vojnem času.

Uradniška nestalnost.

Nadalje je ministrski svet sklenil, da bo zahteval od parlamenta podaljšanje veljavnosti zakona glede odpuščanja državnih uradnikov za nadaljno dobo štirih let. Ta zakon bo tudi temu primerno spopolnjen.

Mussolini — notranji minister.

Minister za kolonije Di Scalea je podal ostavko in na njegovo mesto pride on. Federzoni, ki je tudi podal ostavko kot minister za notranje zadeve. Izpraznjeno mesto ministra za notranje zadeve si je pridržal on. Mussolini, ki bo potemtakem odslej imel kar sedem ministrskih portfeljev: ministrsko predsedništvo, zunanje ministrstvo, korporacije, vojno ministrstvo, mornariško ministrstvo in zrakoplovsko ministrstvo. Pa ne samo to, tudi v podtajništvih so se izvršile razne izpremembe. Odstavko je po-

dala tudi večina dosedanjih podtajnikov in na njihovo mesto pridejo nove moči.

Zbornica.

Dne 9. t. m. se je sestal državni zbor v Rimu. Poslancem aventinske opozicije fašisti niso dovolili vstopa. Tudi uredniki opozicionalnih dnevnikov niso dobili običajne vstopnice za časnikarsko tribuno. Skoro vsi fašistovski poslanci so bili oblečeni v črne srajce. Ko je vstopil Mussolini, so ga burno pozdravljali. Zbornica je sprejela Farinaccijev predlog, da se vzame poslanska čast vsem poslancem aventinske opozicije; tako odpade naenkrat 125 poslancev. Od nefašistov ostane le še peščica liberalcev s Salandro ter 2 Nemca in 2 Slovence.

Nato je zbornica glasovala o uvedbi smrtno kazni. Za smrtno kazen je glasovalo pri poimenskem glasovanju 341 poslancev, pri tajnem glasovanju pa 318; »proti« jih je glasovalo prvič 12, drugič 6.

Tako je zbornica končala svoje delo v 4 urah in potem se je seja zaključila. Prihodnja seja bo decembra meseca.

Slovstvo

Molière. «SCAPINOVE ZVIJAČE». Komedija v treh dejanjih. Prevel Niko Kuret. Ljudski oder VIII. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1926. Prodaja knjigarna Štoka v Trstu. Cena L. 9.—. Ljudski oder nam je prinesel to pot veseloigro svetovnega slovesa in 250 letne praktične preizkušnosti na vseh gledališčih sveta. Igra je vsa polna dovtipov in je prebogača na smešnih situacijah. Bralec in gledalec se bosta nasmejala od prvega prizora pa do zadnjega prav do solz. Za predpust bo naravnost dobrodošla vsem podeželskim odrom, ki nimajo pripravnih veseloiger in burk, katere pa občinstvo odločno zahteva. Poštena in smešna igra je pač najboljša nadomestilo za ples in pijančevanje v predpustnem veseljem času. V predgovoru najde društveni voditelj vse potrebno, kar potrebuje pri uprizoritvi, ali pa za predavanje kot uvod. Zadnji čas je, da se seznanijo Slovenci z literaturo priateljskih nam Francozov. In Molière je najboljši francoski, da najboljši svetovni pisatelj veseloiger. Zato smo prepričani, da bodo Scapinove zvijače kmalu tako ponarodele in se pri nas priljubile kot »Deseti brat«, ali pa »Minar«. V opombah za igralce najde igralec in režiser kratko, a izčrpno orisan značaj svoje uloge. Scenarij bo dobro služil vsaki uprizoritvi. Igra je modernizirana in prirejena tako, da njena 250 letna starost nikjer ne moti. Dosedaj zbirka »Ljudski oder« še ni prinesla nobene burke in veseloigre, sedaj so »Scapinove zvijače« zamašile to vrzel in naši podeželski režiserji bodo imeli za predpust igro, ki bo res predpustno vesela in razposajena, a obenem dostojna in literarne vrednosti.

Snubač. Šaljiva igra v 1 dejanju. Spi-

sal A. Čehov. Izdala v slovenskem prevodu Narodna knjigarna v Gorici 1926. Izšlo v zbirki »Nova Talija« pod št. 6. Cena 3 lire. Igra zahteva spretnih igralcev in se priporoča odrom, ki žele kaj boljšega, okusnejšega pokazati.

Prijatelj, rešil si mi življenje. Burka v 1 dejanju. Nova Talija št. 5. Izdala Narodna knjigarna v Gorici. Cena 3 lire. Burka ima 3 moške vloge. Ako se bo dobro igrala, bo konec vzbudil dovolj smeha.

Ovire. Groteska v 2 dejanjih. Nova Talija št. 3. Igra skuša zrealiti neurejene razmere kmečkega odra, ki hoče nastopiti, pa se mu stavijo vedno nove ovire. Literarne vrednosti to delce nima.

Dvorec na deželi. Farsa v 1 dejanju. Nova Talija št. 2. Ta igra se lahko uprizarja, ker zahteva samo tri moške vloge. Za dober učinek pa je potreba, da so igralci več kakor »za silo«. V knjižici so strani zamešane, kar naj bralec sam popravi.

Deseti
brat
a
grobeh

Merčansko »fajfo« katera mi res dobro služi, sem polagoma vtaknil v žep, se odkril in šel na pokopališče sv. Jakoba v Studenem, da obiščem grob svojih pokojnih staršev. Lansko leto so mi še rajna mati pomagali lepšati očetov grob, letos pa tudi matere ni več. Novi zvonovi, ki zvonijo čim daljše lepše, so ubirali žalostne melodije ter klicali verne na kraj miru, da tamkaj pomolijo za duše svojih pokojnih. Videl sem pa največ ženskih, moških pa le pičlo število. Po običajni »sandohti« sem prašal pred vaško krčmo stoječega mladeniča: Zakaj nisi pa šel na pokopališče? Odgovor sem dobil: Molière naj babe! To je žalostna slika ki ne dela posebne časti pokvarjeni vaški mladini, še manj pa že osivelim družinskim očetom. Tudi že v noč na Vseh svetih večer je bilo čuti iz vaških gostilen smeh, kvantanje in nelepo petje od alkohola o-mamljenih pivev. Škoda, sem rekel, za to mladino, katera razpolaga z dobrimi glasovi, ki jih pa uporablja v nelepe pop-evke, posebno pa še na predvečer Vseh mrtvih. Tam v sredini vasi je bil pa v eni hiši tak smeh in direndaj, kakor da bi »šnops« kuhali. V tisti hiši niso imeli gotovo še nikoli mrliča, ali so pa veseli da se jim je nekdo s pota umaknil. Moj rajni prijatelj »Krvavelj«, ki počiva nekje tam ob robu Črnega grabna na Gorenjskem, bi tako-le rekel: »Permejštefecel!

PODLISTEK

O Venezia...

II. Kraljica morja.

Pred par leti sem bil s prijateljem Pavlom v Mestrah in reči moram, da je to mestece res silno dolgočasno. Na planjavi hiša, vrt, hiša, vrt — ceste ravne, človek se pri prvem pogledu naveliča.

No, danes se nismo v Mestrah nič ustavili. Vlak je zapiskal in šli smo! Benetke veže z Mestrami most, ki je eden najdaljših na svetu. Ima 222 oboka in meri 3601 meter. »Toliko kot je iz Obrova v Hrušico«, je uganil naš Jože. Gledali smo skozi okno. Na obe strani morje. Ribiči so nastavliali mreže, v enem čolnu gruča dečkov, ki so se kopali in vpili kot čiči jesiharji.

Po osmih minutah hitre vožnje smo obstali na kolodvoru, pograbili svojo

prtljago in hajdi v mesto. V veži: ojoj! Cela vojska postrežčkov, hotelskih slug, gondoljerjev in fantičev. Slišal si vse jezike tega sveta. Sijal je vate hotelski sluga po nemško, na drugo uho ti je kričal fantič sladko beneščino, gondoljer po francosko, drugi po angleško. Jože pa hud! »Pravim, da Vas bom v morje pometal«, je zabrusil vsiljivemu dečku. »Bruto tedesco«, je bilo zaslužno plačilo. Blizu postaje mi je znano prenočišče, ne predrago, pa snažno. Tja smo jo zavili, se umili in prišli nazaj na postajo.

Pred postajo je že čakal mali parnik; Benečani pravijo temu svojemu tramvaju »vaporetto«. Hitro smo kupili listke in šli na krov. Po Velikem kanalu smo se peljali. Na obe strani so nas pozdravljale hiše, palače, cerkve. Vse tako lepo, da ni moč povedati. Poleg nas je sedel Nemec, ki je venomer ponavljal: »Kako lepo, nezasišana krasota«. Jože in Jaka sta pa gledala, gledala. Naš »vaporetto«

je srečevalo nekaj parnikov, motornih čolnov, jadrenic, čolnov, gondol. Na vse strani so se odpirali kanali, po vseh kanalih so drseli čolnički. Kot v pravljici.

»Poglej šmenta«, pravi Jože, »voda jim na prag pljuska! Okoli in okoli hiše sama voda!« »Da, da Jože«, sem ga poučil, »res je! Veš pa tudi, da so Benetke sezidane na 117 otočjih, da imajo čez 150 kanalov, čez 380 mostov! In če pomisliš, da so marsikateri hiše v vodi oprte na hrastove hlode, podprte s kraškimi skalami, da ne zlezejo počasi v morje, vidiš, da so Benetke res kraljica morja!«

Janez pa ni bil zadovoljen in je začel pripovedovati, kar ga je bil naučil njegov profesor: »Da ne boš mislil, da samo ti kaj veš, bom pa jaz povedal, zakaj so Benetke »la regina del mare«. Res tudi vsled svoje lege, a najbolj vsled zgodovine. Morje je pisalo zgodovino Benetkam. V starem, starem času je Oglej gospodoval v zgornji Italiji in Padova je štela toliko prebivalcev kot zdaj Trst.

V bojih s Pipinom, ki je bil sin cesarja Karla Velikega, so se prebivalci mesta Ogleja izselili na mesto, kjer so zdaj ponosne Benetke. Leto 811 pomeni začetek Benetk. Benetke so začele trgovino z vzhodom in na nekem takem trgovskem pohodu so ukradli truplo sv. Marka, Kristusovega evangelista. Izvolili so si ga za svojega patrona in zato povsod v Benetkav vidimo znak sv. Marka.

»A to je tisti lev, ki ima peroti in knji-go! Poglej, še na tistem-le drogu je tak lev!« Jože je pokazal na modro pobar-vane drogeve pri Akademiji. In res — povsod te v Benetkah pozdravlja lev sv. Marka. Na ta znak so Benečani silno ponosni. Ko sem bil svoje dni v Veroni, sem tudi tam dobil ta znak, znamenje, da so tudi Veroni enkrat Benečani gospodovali. Tudi Koper ima tak znak.

Janez je pa razlagal dalje zgodovino: »Benečani je bil trgovec; po vseh morjih so kmalu jadrane jadrnice z znakom sv. Marka. Najprej v Istro in Dalmacijo. Tu

GOSPODARSTVO

Za dekleta in gospodinje

Čebulne in gomolne cvetice za vrtno okraske spomladi. Sejanje in nasajevanje cvetic je navadno spomladansko delo. Vsako pravilo pa ima izjemo. K cveticam, ki se morajo nasaditi v jeseni, spadajo: hijacinte, tulipani, nekatere narcise, jenkville, spomladni žafran in še druge, pri nas bolj ali manj udomačene. Te v jeseni nasajene cvetice nas zgodaj spomladi razveseljujejo s prelepim cvetjem in nekatere tudi s preblagim vonjem.

Hijacinta je doma v jutrovi deželah v Mali Aziji. Odtod se je prenesla v Evropo in je dandanes vsepovsod razširjena in udomačena. Na Holandskem jo goje v velikanskih množinah. Spomladi so veliki travniki polni prelepega cvetja. Hijacinta je cvetica čebulnica, podobna po obliki in velikosti naši čebuli. Te čebule razpošiljajo holandski vrtnarji po vsej Evropi. Sedaj se čebule hijacinte dobe tudi že pri tukajšnjih vrtnarjih. Ti jih seveda naroče na Holandskem. Vsako leto glavna čebula oslabi, zato požene iz glavne korenine majhne čebulice, s katerimi se tudi razmnožuje. Te male čebulice se posamezno posade, cveto pa šele tretje leto po presaditvi.

Hijacinte se sade v mesecu novembru, ob ugodnem vremenu tudi še v prvi polovici decembra. Zahtevajo rahlo, z drobnim peskom pomešano, rodovitno zemljo. Čebule hijacint sadimo 5-8 cm globoko in 15-20 cm narazen. Ko začne zmrzovati, pokrijemo posajene čebule s slamo, listjem, smrečjem ali z drugimi vrtnimi odpadki. Spomladi jih zgodaj odkrijemo.

Poleg vrtnih hijacint so tudi še hijacinte lončnice. Hijacinte lončnice zahtevajo tudi rahlo, z drobnim peskom pomešano zemljo. Ko smo posadili čebule, jih denemo v hladno temno klet ali pa jih zakopljemo v zemljo. Zahtevajo primeren mokroto. Ko se prikažejo cvetni beti, prenesemo lonce v zakurjeno sobo in jih postavimo na svetel prostor. V lonce jih sadimo v istem času kot na vrtno gredico. Seveda ti v loncih veliko preje cveto. Cveto zgodnje vrste že v januarju in februarju.

Nekateri ljubitelji cvetic imajo posebno veselje s sajenjem hijacintnih čebul v kozarce. Primerno velike kozarce napolnimo z vodo v toliko, da je spodnji del čebule v vodi. Iz spodnjega dela požene čebula korenine, te morajo biti v vodi toliko časa, da so cvetni beti že nekoliko dorasli. Zato moramo po potrebi vodo zalivati. Ko smo posadili čebule v lonce, jih postavimo na kak temen, hladen prostor. Ko se prikažejo cvetni beti, jih prenesemo v zakurjeno sobo, kjer nas prav zgodaj razvesele s prelepim raznobojnim cvetjem.

Hijacinte cveto ob času, ko ni drugega cvetja; zato je užitek te lepote veliko vreden.

Tulipan. Tulipanova domovina so gorke južni kraji. Doma je v Trakiji, pa tudi v prednji Aziji. Dandanes je vsepovsod udomačen. Kakor hijacinte, goje tudi tulipane največ na Holandskem. Sade se kakor hijacinte na vrtno gredo in v lonce. Čas saditve je kakor pri hijacintah. Zemlja naj bo rodovitna, z drobnim peskom pomešana. Razdalja od čebule do čebule 15 cm, globokost 5-7 cm. Nasajeni v skupine so pravi kras za vrtno gredico. Cvetje je podobno kelihu in je v vseh mogočih barvah. Prelepi so tudi pisani cvetovi. Po obliki so visoki in nizki tulipani. Po sorti so pa rani, srednjerni in pozni. Tulipanova čebula ne oslabi kakor hijacinta. Požene pa istakotko iz glavne čebule male čebulice, s katerimi se razmnožuje.

Narcisi. Narcisi so zelo hvaležne pomladne cvetice. Glede zemlje niso izbirci. Sade se lahko v jeseni in ostanejo po-

tem v zemlji, kjer se sami razmnože. Vsako četrto ali peto leto je treba čebule razsaditi, ker radi obilice čebulj, ki se drže tesno skupaj, nimajo dovolj moči in zato njih cvetje pojema, če bi jih ne presadili. Narcisov imamo veliko vrst. Po barvi so beli in rumeni. Po obliki enostavni in polnjeni. Imamo rane, srednje rane in pozne narcise. Diše zelo prijetno. Proti mrazu niso občutljivi.

Nunke ali žafran. Pravimo jim tudi podlessek. Podlessek je travniška cvetica. Vrtni podlessek se razločuje od travniškega s tem, da ima večji cvet in da je cvetje poleg višnjavega še belo, rumeno in pisano. Žafran ima majhne čebule, ki se v jeseni posade na vrtno gredo ob istem času kot hijacinte in tulipani. Razmnožuje se potem samo s tem, da zrastejo nove čebule. Cvetje zgodaj spomladi. Navadno že meseca februarja.

Gene po Italiji. Pšenica: Kremona 195-197, Mantova 195-200, Padova 184-185, Gorica 190-195. — Koruza: Kremona 97-99, Mantova 102-103, Padova 100-102, Gorica 110-115. — Seno: Parma 72, Novara 50-75, Pjačenza 70-75, Mantova 71-73, Padova 65-75, Verona 59-72. — Slama: Verona 24-26, Padova 28-30. — Živina: voli 320-525, krave 250-475, teleta 400-750.

Gene po Istri. Črno vino: Kaštelir 240, Završje 240-280, Bale 270, Oprtalj 230-260, Umag 250, Buzet 220. — Belo vino: Kaštelir 220, Završje 220-240, Oprtalj 220-240, Umag 230, Buzet 190. — Olje: 10-12 lir liter. — Seno 30-60 lir stot. — Pšenica 190-210. — Koruza 100-140. — Ovce živa teža 3,50 L. za kg. — Jajca 50-80 stotink eno.

Nov semenj. V Motovunu v Istri bo naprej en mesečni semenj vsako zadnjo soboto v mesecu. Vveljavi ostane tudi do sedanjega mesečnega semenja vsak tretji ponedeljek meseca. Blagor oštirjem!

Tržaški vodovod. Ker se nezgode pri vodovodu ponavljajo, se mnogo razpravlja o vprašanju, da bi se naredil nov velik vodovod. Zopet je na vrh splavala zadeva s Padežem in Suhorco. Dotična družba je že marsikak tisočak porabila za razne poskuse in se pogajala s tržaško občino. Ker pa je država odrekla denarno pomoč, je občina to reč pustila iz misli. Za tisti vodovod bi rabila družba 150 milijonov lir. Vsled takih težav je tudi tržaški «Piccolo» zavzel stališče proti načrtu in tako je skoraj gotovo načrt pokopan. Občina si bo skušala pomagati z manjšimi deli. Najprej bodo izvršili delo malega vodovoda iz Osapske doline.

Ali sme gospodar ograditi svoj nivo v bližini sosedove z žično mrežo ali iz bodečo žico? V smislu veljavnih zakonov sme narediti plot, kakoršnega hoče, a le na svojem, tako, da ne sega čez zračno črto v sosedov prostor. Če pa hoče narediti plot prav na sami črti, tako da sega v prostor obeh mejašev, tedaj tega ne more brez sosedovega privoljenja.

Prevarani lovci.

Iz Flirsa na Tirolskem so šli gospodje nedeljski lovci na običajni lov. Znani so bili kot slabi strelci. Da popravijo svoj lovski ugled, kupijo nekaj postreljene divjačine in se dajo fotografirati s tem «plenem» pri nogah. V trenutku, ko so vsi stali pred aparatom na «pozor», prišel jim je za hrbet lep gams in se dal z njimi vred naslikati. Opazili so ga šele, ko so čez par dni gledali izdelano fotografijo. Slika naredi vtis, da se gams norca dela iz vrlih Nimrodov.

Cerkvena umetnost - Dober tisk

ENRICO TOFFOLETTO

TRST, Via del Pesce 4

Velika izbira slovenskih molitvenikov, nabožnih knjig, podob, svetinj in drugih nabožnih predmetov.

Cerkvena obleka in potrebščine.

KONKURENČNE CENE.

Röntgenološki zavod

PRIMARIJA

dr. A. de Fiori

— v Gorici —

Corso Vittorio Em. III. 14

Sprejema od 9-12 in od 2-4

PRIMARIJ

dr. Ettore D'Osvaldo

Ravnatelj očesnega oddelka v goriški mestni bolnišnici. Izkušen na očesni kliniki dunajskega vseučilišča.

Specialist za bolezni na očeh

Sprejema od 10-12 in od 3-4

Gorica, Corso G. Verdi 24.

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatice, lisic, dihurjev, vider, jazbec, mačk, veveric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 18 II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Stab. Tlp. Silvio Spazzal - Trieste.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. G. Laurinsich

TRST - Via delle Sette Fontane 6 - TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. Slovcem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo z jamčeno.

Cene ljudske.

Odprto od 9-13 in od 15-19.

Največja zaloga pohištva

na Goriškem - GORICA, Via Carducci (Gospiska ul.) 14

Ustanovljena leta 1897.

Na izbiro 50 celotnih oprem

bodisi za spalnice

bodisi za obednice

od prav preprostih do najbolj razkošnih

Cene zmerne!

Delo trdno!

Pohištvo lastnega izdelka, izvršeno od prvovrstnih delavcev vsake stroke

ANTON BREŠČAK

VIA CARDUCCI (GOSPOSKA UL.) 14

čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst **via Caprin 5 pri Sv. Jakobu** Trst

Ni vseeno,

KJE

kupujete obutev.

Ako hočete biti

prvovrstno po-

streženi, kupuj-

te le pri

FORCESSIN!

